

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Історія релігії та української церкви

Шифр та назва спеціальності
032 Історія та археологія

Інститут
ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Освітня програма
Історія науки та українознавство

Кафедра
Українознавства, культурології та історії науки
(310)

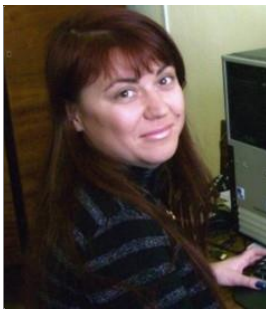
Рівень освіти
Третій (доктори філософії)

Тип дисципліни
Фахова, вибіркова

Семестр
3

Мова викладання
Українська

Викладачі, розробники

Фрадкіна Наталя Володимирівна

natalia.fradkina@khpi.edu.ua

Доцент кафедри українознавства, культурології та історії науки, кандидат філософських наук, доцент

Наукові інтереси: духовна культура, духовність, етична проблематика, філософія, культура Слобожанщини

Кількість публікацій: Понад 80 наукових публікацій

Детальніше про викладача на сайті кафедри
<http://web.kpi.kharkov.ua/ukin/vikladachi>

Загальна інформація

Анотація

Навчальна-дисципліна «Історія релігії та української церкви» є однією з фундаментальних історичних дисциплін. Історія релігії та церкви в Україні нерозривно пов'язана із загальною історією українського суспільства. Впродовж національної історії релігія мала безпосередній вплив на функціонування та розвиток нашого народу, формування основ його світогляду, матеріальної та духовної культури, норм поведінки. Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія релігії та української церкви» є ознайомлення аспірантів з історією становлення, поширення та еволюції релігії в Україні, її роллю і місцем у духовній культурі та суспільному житті українського народу.

Мета та цілі дисципліни

Сформувати у аспірантів: 1. Здатність брати участь у дискусії з історико-релігійної наукової проблематики, у різних формах наукової комунікації; 2. Здатність відрізнити специфіку у підходах до вирішення проблем в галузі історії та релігії представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історико-релігієзнавчої науки; 3. Здатність застосовувати поглиблені знання з історії та релігієзнавства при розробці (відповідно

до конкретних вимог) наукових проектів прикладної спрямованості, а також при вирішенні окремих практичних проблем; 4. Здатність в межах обраної спеціалізації здійснювати інноваційні дослідження, які спрямовані на вирішення фундаментальних наукових проблем, вміння готувати результати історико-релігійних наукових досліджень до оприлюднення у фаховому середовищі; 5. Вміння застосовувати сучасні методи викладання історії релігії та суміжних навчальних дисциплін у вищих навчальних закладах ;6. вміння визначатися в масиві різноманітної сучасної інформації, використовувати різні за змістом та світоглядною направленістю наукові праці, підручники, навчальні посібники, поточні джерела; - вміння систематизувати та узагальнювати матеріал; 7. вміння аналізувати факти, перебіг подій, розкривати сутність політичних та економічних, релігійних явищ та процесів; 8. вміння визначати своє ставлення до подій сучасності на основі розуміння причинно-наслідкових зв'язків, давати науково-обґрунтовану оцінку подій сучасності; 9. вміння використовувати релігієзнавчі знання для пошуку власних варіантів рішень і розвитку власних можливостей; 10. вміння аргументувати свою точку зору і цивілізовано обстоювати її в дискусіях.

Формат занять

Лекції, практична робота, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – іспит.

Компетентності

- СК-1. Здатність здійснювати історіографічну критику, уміти виявляти необ'єктивну інформацію і неупереджено інтерпретувати зміст досліджуваної літератури.
- СК-2. Володіння основами наукового пошуку історичних джерел та здійснення їхнього аналізу, з врахуванням останніх досягнень у галузі історичного джерелознавства.
- СК-3. Здатність до організації та проведення наукових досліджень відповідно до новітніх тенденцій розвитку історичної науки. Вміння здійснювати наукові дослідження із залученням широкого кола джерел і наукової літератури, сучасних методів дослідження із найактуальніших історичних проблем.
- СК-4. Розуміння основних причинно-наслідкових зв'язків та закономірностей історичного процесу, набуття навичок критичного мислення, вміння систематизувати, узагальнювати та оцінювати отриману інформацію.
- СК-5. Розуміння тенденцій розвитку суспільства і науки на сучасному етапі та їхнього зв'язку з минулим досвідом. Вміння логічно аргументувати і доказово відстоювати власну позицію під час наукової дискусії.

Результати навчання

- РН-7. Володіти методологією історіографічної критики, уміти виявляти необ'єктивну інформацію і неупереджено інтерпретувати зміст досліджуваної літератури.
- РН-8. Знати та володіти основами наукового пошуку історичних джерел і здійснення їхнього аналізу з врахуванням останніх досягнень у галузі історичного джерелознавства.
- РН-9. Демонструвати здатність до організації та проведення наукових досліджень відповідно до новітніх тенденцій розвитку історичної науки, вміти здійснювати наукові дослідження із залученням широкого кола джерел і наукової літератури, сучасних методів дослідження з найбільш актуальних історичних проблем.
- РН-10. Розуміти основні причинно-наслідкові зв'язки та закономірності історичного процесу, демонструвати навички критичного мислення, вміння систематизувати, узагальнювати та оцінювати отриману інформацію.
- РН-11. Розуміти тенденції розвитку суспільства і науки на сучасному етапі та їхній зв'язок з минулим досвідом. Демонструвати вміння логічно аргументувати і доказово відстоювати власну позицію під час наукової дискусії.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредитів ECTS): лекції – 20 год., практики – 20 год., самостійна робота – 80 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

«Історія України у глобальному вимірі», «Історія української науки і техніки», «Методологія наукових досліджень»

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Методи навчання: словесні (пояснення, діалог, бесіда) і наочні (демонстрація, презентація), метод проблемного викладу. Навчально-методичні матеріали доступні здобувачам через OneNote Class Notebook

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Предмет і задачі курсу "Історія релігії та української церкви". Сутність релігії.

Тема 2. Ранні форми релігії.

Тема 3. Національні релігії.

Тема 4. Світові релігії. Буддизм.

Тема 5. Виникнення Християнства.

Тема 6. Основні напрямки Християнства.

Тема 7. Іслам.

Тема 8. Історія релігії на українських землях до XVII ст.

Тема 9. Українська церква у XVII – XIX ст.

Тема 10. Релігійні процеси в Україні у XX – XXI ст.

Теми практичних занять

1. Сутність релігії

2. Первісні та ранні форми релігії.

3. Національні релігії.

4. Світові релігії Буддизм.

5. Авраамічні релігії. Іудаїзм.

6. Морально-етичний кодекс Християнства.

7. Іслам

8. Історія релігії на українських землях до XVII ст.

9. Українська церква у XVII – XIX ст.

10. Релігійні процеси в Україні у XX – XXI ст.

Теми лабораторних робіт

Не передбачені

Самостійна робота

1. Дайте визначення та назвіть особливості релігійного світогляду.

2. Охарактеризуйте основні функції та визначте роль релігійної віри в житті людини.

3. Надайте основні визначення магії та охарактеризуйте її різновиди.

4. Охарактеризуйте шаманізм як релігійний феномен.

5. Конфесії індуїзму в Україні.

6. Синтоїзм – японська національна релігія

7. Охарактеризуйте дзен-буддизм.

8. Охарактеризуйте ламаїзм.

9. Авраам, Мойсей пророки іудаїзму.

10. Іудаїзм в Україні.
 11. Головні течії ісламу.
 12. Іслам в Україні.
 13. Православна церква в період татарської навали.
 14. Перенесення Київської митрополії до Володимира над Клязьмою.
 15. Українська церква у складі Московського патріархату: перехід від незалежності до втрати самостійності
 16. Офіційна церква і побутова релігійність українського народу.
 17. Церковна політика більшовицького уряду та репресії проти церкви.
 18. Становище церкви під час Другої світової війни. Післявоєнний розвиток православ'я в Україні (1945-1990).
- Написання есе за запропонованою темою 20 балів.

Література та навчальні матеріали

1. Біблія. <https://bible-book.org/uk/>
2. Історія Української Православної Церкви [Текст] / Д. Гордієнко, В. Клос, Ю. Мицик, І. Преловська ; Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України. — Харків : Фоліо, 2019. — 244 с. : іл.
<https://ru.everand.com/book/442892350/%D0%86%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F-%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97-%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D1%97-%D0%A6%D0%B5%D1%80%D0%BA%D0%B2%D0%B8> проект <https://elc.library.onaft.edu.ua/libraryw/DocumentDescription?docid=OdONANT.13417527>.
3. Коран. <https://umma.in.ua/ua/node/1750>
4. Шепетяк О.М. Історія релігії (в трьох томах). – Жовква: Місіонер, 2019 р. –Т.1.-496 с., https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/27760/1/O_Shepetiak_IR_IFF.pdf
5. Огієнко І. Українська церква: Нариси з історії Української Православної Церкви: У 2 т. <http://litopys.org.ua/ohienko/oh.htm>
6. Плахтій М. П., Сулятицька Т. В. Релігієзнавство: навчальний посібник [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний уні- верситет імені Івана Огієнка, 2023. 168 с
7. Протеро С. Вісім релігій, що панують у світі. Чому їхні відмінності мають значення. – 3-е вид. доп. та перероб. – К. : ВООКСНЕФ, 2023. – 463 с
<https://politkaf.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/relihiieznavstvo.pdf>
с., т.2 – 545 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Shepetiak_Oleh/Istoriia_relihii_Tom_3.pdf
8. Харьковщенко Є.А .Релігієзнавство : підручник / Євген Анатолійович Харьковщенко ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка ; ред. Н. В. Казанцева. – Київ : ВПЦ "Київський університет", 2019. – 479с <http://catalog.odnb.odessa.ua/opac/index.php?url=/notices/index/424521/default>

ДОПОМІЖНА

1. Релігієзнавство . Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філософські науки. <http://philosophy.visnyk.zu.edu.ua/issue/view/16111>
2. Звернення Президента України до Вселенського Патріарха Варфоломія.
URL: <https://www.president.gov.ua/administration/zvernennyaprezidenta-ukrayini-do-vselenskogo-patriarha-varf-438>
3. Історія релігій в Україні : наук. щоріч./ гол. ред. І. Орлевич; Львівський музей історії релігії; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України; Інститут філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України. Львів: Видавничий відділ Львівського музею історії релігії “Логос”, 2023. Вип. 33. 232 с.
<https://religio.org.ua/index.php/religio/issue/view/28>

4. Колодний А., Филипович Л. Розвиток релігієзнавства в незалежній Україні: досвід Відділення релігієзнавства / А. Колодний, Л. Филипович // Філософська думка, 2021. – № 4. – С. 86–984. https://www.pdcnet.org/collection/fshow?id=fd_2021_2021_0004_0086_0097&pdfname=fd_2021_2021_0004_0086_0097.pdf&file_type=pd%20f
5. Патріарший і Синодальний Томос надання автокефального церковного устрою Православній церкві України від 6 січня 2019 р. / повний текст українською/ <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2614225-tomosovnij-tekst-ukrainskou.html>
6. Словник-довідник з релігієзнавства https://chtyvo.org.ua/authors/Skrobach_Bohdan/Relihii_v_Ukraini_Slovnyk-dovidnyk/
7. Rescriptum of the Holy Father Francis to promulgate the Instruction on the confidentiality of legal proceedings, 17.12.2019. URL: <https://press.vatican.va/content/salastampa/en/bollettino/publico/2019/12/17/191217b.html>

Інтернет-ресурси:

1. Державна політика у сфері релігій. Офіційний сайт Міністерства культури України: http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/officialcategory?c_at_id=244949506
2. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України: <https://www.kmu.gov.ua/>;
3. Інститут релігійної свободи: [https://irs.in.ua/ua](https://irs.in.ua/ua;);
4. Компаративістські дослідження релігії: <http://lib.onu.edu.ua/komparativistski-doslidzhennya-religiyi/>
5. Офіційний веб-портал Верховної Ради України: <https://www.rada.gov.ua/>;
6. Підручники для вузів онлайн (pidru4niki.website) <https://pidru4niki.com/19991130/religiyeznavstvo/istoriya-religiyi-v-ukrayini>
7. Релігійно-інформаційна служба України: <https://risu.org.ua/>;
8. Сайт Української асоціації релігієзнавців: <https://ukreligieznavstvo.wordpress.com/uar/>

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності здобувача освіти та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються з усних виступів на практичних заняттях (50%), інд.завдання (20%) та із суми відповіді здобувача на питання на іспиті (30%).

Робота на практичних заняттях оцінюється від 1 до 5 балів, максимально на всіх практичних заняттях можна отримати 50 балів

Якщо здобувач отримав знання через неформальну освіту і має відповідний сертифікат, тоді, за домовленістю із викладачем, можливе перезарахування результатів навчання.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач освіти повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено
30.08.2024

Дата погодження, підпис

Завідувач кафедри
Олена ТВЕРИТНИКОВА

30.08.2024

Дата погодження, підпис

Гарант ОП
Олена ТВЕРИТНИКОВА